

Thierry Baudet

*'In Parijs ben ik
ontzettend gelukkig'*

Zonder enige twijfel is Parijs de mooiste stad op aarde – daar kan niemand het serieus me

‘Zonder enige twijfel is Parijs de mooiste stad op aarde – daar kan niemand het serieus me oneens zijn,’ mijmert Philippe Gautier, de held uit *Van elk waarheen bevrijd*, de nieuwe roman van Thierry Baudet. Het is inmiddels zijn tiende boek en geeft tussen de regels door een boeiende visie op Baudet als musicus, levensgenieter, denker en kunstminnaar. ‘Parijs is één grote ode aan de 19e eeuw.’

TEKST: ANDY ARNTS • FOTO'S: FRÉDÉRIC VIGNALE

Vrijdagmiddag 13.00 uur. Stipt op tijd komt Thierry Baudet het Franse restaurant van zijn keuze binnen. Joviale begroeting van eigenaar en personeel. Hij kent hen, zij kennen hem. Hij is hier vaker geweest, dat is duidelijk.

Onze kennismaking verloopt al net zo amicaal. Een ferme handdruk. ‘Ah, eindelijk dan, wat leuk!’ zegt hij. Een brede lach siert zijn gezicht. Meteen valt zijn oog op het voorjaarsnummer van *En Route* dat op tafel ligt.

‘Is die voor mij?’

Natuurlijk.

Hij begint er aandachtig in te bladeren, zoals mensen die diagonaal door een boek snellen en je vervolgens haarfijn kunnen vertellen waar het over gaat.

‘We hebben net ons familiehuis in Corpoyer-la-Chapelle verkocht,’ zegt hij halverwege. ‘Dat is in de Bourgogne, niet ver van Dijon. Mijn grootouders hadden het een kleine vijftig jaar geleden gekocht. Een oude, vervallen boerderij met allerlei bijgebouwen. Maar te veel onderhoud. Er komen reparaties aan en mijn vader en zijn broer en zus hebben niet de puf om dat allemaal op te pakken. Heel jammer ...’

Zijn blik valt op mijn voicerecorder. ‘Zet die maar vast aan, hoor.’

Geen problemen mee?

‘Welnee. De leukste gesprekken heb je meestal vóór het eigenlijke interview.’

Zijn witte Sancerre wordt gebracht.

‘Zo, daar worden we wakker van, *cheers!* Heb je dat vandaag trouwens gelezen in de krant? Zelfs één glas wijn is al volkomen dodelijk. Laten we er dus maar van genieten.’

En na een slok: ‘Weet je, toen ik hier voor ons reserveerde heb ik gevraagd of ze mijn lievelingstoetje wilden maken, maar ik heb net gehoord dat ze dat vergeten zijn.’

Welk toetje?

‘Île flottante. Eiwitschuim in warme vanillesaus. Het beste toetje ooit bedacht. In zijn eenvoud, zo licht.’

Kook je graag?

‘Ja. Vooral voor anderen. Je voert ook altijd de boeiendste disputen tijdens het koken, niet zozeer tijdens het eten. Als je lekker aan het rommelen bent, een beetje roeren, je schenkt nog eens bij ... Ik ben geïnspireerd door de Franse keuken en vind het leuk om dingen aan het spit te doen. Bijvoorbeeld kwartel gevuld met kalfsgehakt, truffel en sinaasappel. Truffel en sinaasappel is een heel belangrijke combinatie. Dat moet je niet onderschatten.’

De stilte liet me alleen

Je bent enorm actief als politicus. Nu weer een roman. Waar haal je de tijd vandaan?

‘Ik heb natuurlijk geen gezin en inmiddels ook al vijftien jaar geen televisie, dat maakt enorm veel uit. Bovendien heb ik een grote behoefte om iets van mijn leven te maken. Elke ochtend, 's avonds en ook 's nachts voel ik me op de huid gezeten door de dood en het idee van: haal ik de eeuwigheid wel? Dus ik schraap de uren. Aan *Van elk waarheen bevrijd* heb ik ruim drie jaar gewerkt. Het is geen dik boek geworden, maar er zit ontzettend veel werk in.’

In een passage over de Franse bedevaartsplaats Conques schrijf je: ‘Het timpaan van de beroemde pelgrimskerk, de heilige stadsmuren, de mystieke sfeer. Het was een oord om je terug te trekken en het sterven te overdenken. Een plek van boetedoening op de wandelroute naar Santiago de Compostella, twintig dagreizen vanaf Cluny.’ Zoiets kan alleen een toegewijde katholiek hebben geschreven.

‘Ik voel me aangetrokken tot de moederkerk en ik vind ook dat ik me eigenlijk moet laten dopen. De Baudets zijn al drie generaties atheïstisch en ook mijn moeder heeft het geloof losgelaten. Ik heb het dus zelf moeten ontdekken. Het is misschien te pedant om te zeggen dat ik een enorme voeling heb met het heilige, maar ik heb er in elk geval een groot verlangen naar. Ik heb ook altijd een emotionele connectie gehad met de abdij van Sénanque, die ik rond mijn achtste voor het eerst zag en direct adembenemend vond. Net als de basiliek van Vézelay, vlak bij ons huis – ons voormalige huis – in de Bourgogne. Later ging ik de bijbel op een veel existentiële manier lezen, mede door de muziek van Bach en het *Requiem* van Fauré. Dat is zó spiritueel. Dat gaat over: wat betekent het nou om mens te zijn, om sterfelijk te zijn, om uiteindelijk voor iemand te moeten kiezen in de liefde en daarmee noodzakelijkerwijs ook heel veel leed op jezelf los te laten.’

Ik ben toen een zoektocht gestart en naar de kerk gegaan. Maar zoals Michel Houellebecq beschrijft in *Soumission*: de duisternis praatte niet terug. De stilte liet me alleen. Veel mensen uit mijn vriendenkring zijn katholiek geworden, nadat ze een spirituele ervaring hadden meegemaakt: in huilen uitbarsten in de kerk, kippenvel ... dat heb ik nooit gehad.’

De Franse filosoof Michel Onfray beweert dat de rooms-katholieke kerk de leegloop aan zichzelf te wijten heeft door alle mystiek en alle rituelen overboord te gooien.

‘Daar ben ik het wel mee eens, maar er zijn meer oorzaken. Ik denk dat de Kerk veel meer het vieren van het leven moet benadrukken. Het christendom is de religie van de liefde. Wat ik mooi vond aan paus Benedictus XVI was dat hij diep nadacht over het geloof. Hij werd de tweede Thomas van Aquino genoemd, omdat hij de filosofische aspecten wilde versterken. Maar Franciscus heeft het geloof dan weer wat menselijker gemaakt. Zijn liberalere visie op homoseksualiteit bijvoorbeeld spreekt me aan. Natuurlijk begrijp ik dat je vanuit de kerkelijke leer dan uiteindelijk op problemen stuit, maar toch vind ik dat de Kerk daarin een menselijkere kant moet laten zien.’

19e-eeuwse gevoelswereld

De bœuf bourguignon wordt geserveerd en Baudet maakt oogcontact met de serveerster: ‘Ik zou mijn gast heel graag een rode Gaba do Xil willen laten proeven.’

Terwijl de fles wordt gehaald, zegt hij: ‘Dat is de wijn die ik beschrijf in *Van elk waarheen bevrijd*. Heel simpel, maar zo ontzettend rechtvaardig. Je proeft de Spaanse velden waar de zonnwind overheen ruist. Ja, sorry. Echt een vriend!’

Over vrienden gesproken, wie zijn je literaire helden?

‘Mijn gevoelsleven is beslissend gevormd door Hemingway en Houellebecq, met name diens vroege werk. Tot mijn 23e hield ik vooral van Thomas Mann, Hermann Hesse, Marcel Proust. Maar ik zit nu in een fase dat ik het niet zo goed meer weet. Ik zal het je uitleggen. Kijk, wat ik wil is dit: ik wil de 19e eeuw terug. Een groot deel van mijn leven is daarop gericht geweest, op een terugkeer naar de 19e-eeuwse gevoelswereld, levensstijl, esthetiek, visie op de liefde ... al die idealen die in schril contrast staan met het leven van nu.’

Philippe Gautier, de hoofdpersoon van je roman, zegt: Parijs is het grootste monument van de grootste eeuw die ooit heeft bestaan: de negentiende.

‘En zo is het ook. We hebben nu te maken met een sciencefiction-achtige wereld die gedomineerd wordt door snelheid, ontwikkeling van kunstmatige intelligentie, pornografie, overvloed. En daardoor, want zo kwamen we erop, zie ik mijn literaire helden steeds meer

‘Ik denk dat veel

‘Ik denk dat veel Frankrijkliefhebbers moeten onderkennen dat de wereld van toastjes met camembert en mooie vakanties steeds meer een escape is’

als nostalgische relict. Ik voel me ook steeds meer een karikatuur van mezelf als ik hun boeken opensla. Dat zit ook in mijn nieuwe roman, denk ik: dat je op afstand bent komen te staan van je eigen leven, dat je jezelf niet helemaal meer gelooft. Dat is wat er met Philippe gebeurt en tegelijk iets dat veel Frankrijkliefhebbers denk ik ook moeten onderkennen: dat de wereld van toastjes met camembert en mooie vakanties steeds meer een escape is.’

Amourette

Van elk waarheen bevrijd speelt zich afwisselend af in Nederland en in een Haussmanniaans appartement in Baudets geliefde Parijs. Zijn grote liefde voor de lichtstad ontstond toen hij als 19-jarige voor het eerst met een leeftijdsgenoot op vakantie ging naar Zuid-Frankrijk.

‘We kwamen aan op het Gare du Nord en hadden nog wat tijd over om de volgende trein te nemen vanaf het Gare de Lyon. Ik weet nog dat ik naar de Seine liep, de Notre-Dame zag en meteen een ongelooflijk sterke verbondenheid voelde. Dat was echt een mystieke ervaring. Ik werd gegrepen door een geest van ‘hier is iets aan de hand’. Dat gevoel ben ik nooit meer kwijtgeraakt. Altijd als ik in Parijs ben, voel ik me ontzettend gelukkig. Het is één grote ode aan de 19e eeuw. Ik snap de stad ook, intuïtief, en verdwaal er nooit. Ik neem nooit de metro, huur altijd een fiets, want ik wil de stad zien, de stad ruiken.’

Welke Parijse ervaring is je altijd bijgebleven?

‘In het zesde arrondissement, achter Brasserie Lipp, heb je de rue des Canettes. Daar zit een café waar je alleen flessen wijn kunt bestellen. Geen glazen, dat vinden ze burgerlijk. En dat is het natuurlijk ook als je eerlijk bent.’

Opnieuw die brede lach.

‘In dat café heb ik ooit een meisje ontmoet, Agathe – dat was mijn eerste *amourette*. Ik was begin twintig en nog wat klungelig. Voor haar stelde het waarschijnlijk niet zo veel voor – vrouwen zijn daarin meestal veel verder, vaak al op jonge leeftijd – maar voor mij was het heel bijzonder. Met haar heb ik ook voor het eerst een steak tartare gegeten. Ik herinner me dat ze me bij ons afscheid *Le blé en herbe* van Colette gaf.’

En dan, na een moment van overpeinzing, dromerig: ‘Die onhandigheid, dat is iets wat je later wel gaat missen, ja. Als je door de wol geverfd bent, dan gaat een bepaalde verwondering over alle mooie dingen verloren. “Mooie dingen, allemaal mooie dingen”, zoals dichter Menno Wigman zegt. “Zes moegedraafde paarden in de zon, het onweer waar augustus mee begon.”’

Mis je dat gevoel nu niet in Parijs? Zo van: kon ik het nu nog maar zo ervaren zoals toen?

‘Nee, ik vind dat Parijs ontzettend ontvangend is voor alle leeftijden en alle gemoedstoestanden. Het is ook super dat boekwinkels er gewoon tot ‘s avonds laat open zijn. Wat dat niet met een stad doet! Om acht uur, half negen, na een borrel, ga je nog even kijken, even bladeren, en daarna pas eten. Ik heb ooit in zo’n antiquariaat een boek ontdekt met de briefwisseling tussen Georges Clemenceau en Claude Monet. Het kostte iets van dertig euro, ik was nog student en vond het te duur. Nog altijd spijt als haren op mijn hoofd dat ik het heb laten staan. Het was een dik boek, geïllustreerd met prachtige foto’s, waarin Clemenceau te midden van het oorlogsgeweld van ‘14, ‘15, schrijft dat hij hoopt dat de Franse troepen met kerstmis weer thuis zijn. Hij ziet gewoon niet wat er allemaal gebeurt in die Eerste Wereldoorlog. Heel ontroerend eigenlijk. Ik denk dat Clemenceau ook helemaal niet zo’n kwaai was, maar dat hij leed onder de erfenis van Jean Jaurès. De kritiek van schrijver Maurice Barrès op de ontwapeningspolitiek van Jaurès was natuurlijk ook gewoon terecht: Duitsland was zich aan het bewapenen, Frankrijk was zich aan het ontwapenen. Dat was buitengewoon onverstandig.’

Moderne architectuur

Ondanks twee wereldoorlogen heeft Parijs nauwelijks schade geleden. De hoofdpersoon in je nieuwe boek zegt: ‘Moderne architectuur was Parijs grotendeels bespaard gebleven.’ En iets verderop, over Conques: ‘Het blikveld werd nergens verstoord door een modern gebouw, een toren of een glas-op-stalen uit-

bouw, zelfs geen hijskraan kondigde een toekomstige destructie van de harmonie aan.’

Moderne architectuur is om meerdere redenen verschrikkelijk. Het reduceert ons tot inwisselbare individuen, omdat het volkomen inwisselbare, anonieme plekken creëert. Zo’n flatgebouw met honderd dezelfde woningen, dat is een misdaad tegen de menselijkheid, op dezelfde wijze

'In de Derde Republiek'

'In de Derde Republiek probeerde men de moderne tijd te verzoenen met onze emotionele en esthetische behoeften'

als de bio-industrie een misdaad is tegen de dierlijkheid. Het modernisme wil onze individualiteit wegvagen. En omdat de architectuur overal hetzelfde is, wordt de mens ook zijn oriëntatiepunt op de planeet ontnomen. Of je nou in de Bijlmer staat, in Kuala Lumpur of in Novosibirsk: je ziet niet waar je bent. En daar worden mensen heel ongelukkig van. Moderne architectuur is een van de grootste kwaden van onze tijd.'

Ook het Centre Pompidou?

'Ja. Weet je wat daar vroeger stond? Dat pleintje, prachtig! Heb je daar wel eens foto's van gezien? Alles was zo ongelofelijk mooi, vroeger. Moet allemaal stuk, moet allemaal ontheilgd worden. En iets dat eenmaal verdwenen of vernietigd is mogen we niet meer herbouwen, want dan is het kitsch. Niet 'authentiek'. Verbijsterend toch dat zoveel mensen mee gaan in die flauwekul. Waarom is er moderne architectuur? Omdat de dominante culturele elite wil dat we ons ontheemd, vervreemd, onthecht voelen. Nou, ik wil geborgenheid.'

Commentaar op de wereld

Hij zoekt naar voorbeelden om het punt verder te illustreren, als plotseling, als een duveltje uit een doosje, de kok aan het tafeltje verschijnt met ... twee îles flottantes. Baudet veert op uit zijn stoel. 'Wow, dat vind ik nou echt superleuk dat jullie dat toch nog gemaakt hebben!'

En lachend, als de kok weer weg is: 'Ze hebben me gewoon in het ootje genomen, hoor. Dit kun je namelijk nooit in één dag maken.'

Hij zit er echt van te genieten, zoals hij dat ook kan van pianospelen. Toch heeft hij in *Van elk waarheen bevrijd* gekozen voor een cellist als hoofdpersoon en weet hij de cellotechniek met uiterste precisie te beschrijven. Hij stamt dan ook uit een familie van pianisten en cellisten.

'Ik vond het heel fijn om terug te gaan naar de eerste fase van mijn eigen muzikale ontwikkeling en dat was de cello. Als kind speelde ik veel strikkwartetten, maar ik ben uiteindelijk met cello gestopt omdat ik – zo construeer ik het achteraf – dat toch te intiem vond, te kwetsbaar. Ik wilde meer 'verstandelijk' gekend worden door mensen. In een wat offensievere positie. Dus: piano, politiek, dat soort dingen. Zoals de hoofdpersoon ook zegt: cello is een heel bescheiden commentaar dat je geeft op de wereld. Heel anders dan met de piano.'

Vind je troost in muziek?

'Ja, en ook een ongelofelijk rijke visie op ons gevoels-

leven, vooral bij diepzinnige componisten als Brahms en Schumann. Brahms' tweede pianoconcert bijvoorbeeld. Dat stuk ken ik sinds m'n twaalfde al heel goed. Het is dus al meer dan twintig jaar mijn reisgenoot. En er is geen moment geweest dat ik dacht van 'nou weet ik het wel'. Het blijft interessant en je ontdekt steeds weer nieuwe dingen.'

Je schrijft: Franse muziek is het volwassen, gebroken leven.

'In de tweede helft van de 19e eeuw is er in Frankrijk een heel bijzondere nabloeï geweest van de Europese cultuur. Je ziet dat in de schilderkunst, muziek, poëzie, literatuur ... Édouard Manet, Stéphane Mallarmé ... al die werken weerspiegelen een bijzondere kritiek op de moderne tijd. Na de Frans-Pruisische oorlog van 1870 was het grote heldenverhaal belachelijk geworden. Wat er vervolgens in de Derde Republiek gebeurt, is een poging om de moderne tijd te verzoenen met onze emotionele en esthetische behoeften. Er werd een heel modern soort kunst gemaakt die tegelijkertijd op alle mogelijke manieren echt menselijk is. Dat spreekt mij enorm aan.'

Laboratoriumwezens

Zijn lievelingspianist is Alfred Cortot, naar eigen zeggen zo'n pianist 'die een groot idee wil neerzetten'.

'Ik hou niet van pianisten als Murray Perahia, die wel de letter van de wet, maar niet de geest van de wet vangen. Dat geldt ook voor het geloof, waar we het eerder over hadden: we volgen de letter van het geloof, maar we zijn de ziel kwijtgeraakt. Eigenlijk geldt het voor alles in deze tijd. We zijn erg gefocust op technische perfectie, net als fysieke gezondheid. Neem nou dat krantenartikel over hoe ongezond wijn wel niet is. Het fascinerende van die hele discussie is dat men voorbijgaat aan de sociale en psychologische *upside* van die bedwelming en het hele gebeuren eromheen. Ik heb nu tien boeken geschreven en ik heb nagedacht over politiek, cultuur, muziek, seks, liefde, geloof – alle aspecten van ons bestaan. Dat had ik met geen mogelijkheid kunnen doen zonder alcohol, grote sigaren, de roes, het midden in de nacht een fles opentrekken en doorgaan. We zijn een soort laboratoriumwezens geworden met doktoren die over ons waken. Straks worden we allemaal 97

jaar en is er geen onregelmatigheid meer in dat leven te vinden. Geen dieptepunten, maar ook geen hoogtepunten meer. Daarover gaat het oeuvre van Houellebecq. Hij denkt daarover na en stelt de fundamenten van onze wereld, onze levensbeschouwing, ter discussie.'

Laatste boek

Van elk waarheen bevrijd zal volgens Baudet zijn laatste boek zijn, het sluitstuk van zijn oeuvre.

'Ik ben uitgepraat. Alles wat ik te zeggen had, staat in die tien boeken. Eigenlijk zou ik nu kunnen sterven, mijn leven is voltooid.'

Een reuzenglimlach.

Ik geloof je niet.

'Ik ben nu nog wel mijn autobiografie aan het schrijven.'

Maar je bent pas 35 jaar!

'Tja, Mozart werd ook maar 35. Jezus niet eens. We zullen zien hoe het loopt. Wat vond je trouwens van het nieuwe boek?'

Erg goed, heel verrassend, het leest als een trein.

'Echt? Dat ontroert me. Dat meen ik echt.'

Waarna hij meteen mijn glas bijschenkt.

LEZEN!

VAN ELK WAARHEEN BEVRIJD

Thierry Baudet

Uitgeverij Prometheus

ISBN: 9789044637359

€ 18,99

